

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název projektu	Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0./0.0/16_015/0002400

Prezentace předmětu:
Sociální politika
Vyučující:
Mgr. Ivona Buryová, Ph.D.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Typy, oblasti, funkce a principy sociální politiky

Struktura přednášky

Jaké jsou typy sociální politiky?

**Na jaké oblasti se sociální politika
zaměřuje?**

Jaké jsou funkce sociální politiky?

**Jaké jsou principy sociální
politiky?**

Typy, oblasti, funkce a principy sociální politiky

Cílem přednášky je:

- *Vysvětlit typy a oblasti sociální politiky*
- *Poukázat na vzájemné souvislosti s typem sociálního státu*
- *Vysvětlit principy a funkce sociální politiky*
- *Objasnit podstatu a souvislosti mezi principy a funkcemi sociální politiky*

1. Redistributivní typ sociální politiky

Jde o typ s dominantní rolí státu. Do svého působení zahrnuje celou populaci bez ohledu na to, zda je sociálně potřebná. Vyžaduje značný rozsah redistribuce a výrazně omezuje, někdy aktivity nestátních subjektů. Tomuto typu politiky jsou blízké **sociálně demokratické státy** - skandinávské státy, Dánsko, Nizozemsko a některé další státy.

2. Výkonový typ sociální politiky

Vychází z toho, že sociální potřeby mají být primárně uspokojovány na základě pracovního výkonu a zásluh. Je založen na širší kooperaci občanů a zpravidla také na aplikaci sociálního pojištění. Míra redistribuce je zde ve srovnání s prvním typem nižší a stát garantuje pouze základní společensky uznaná minima potřeb a vytváří prostor pro působení nestátních subjektů. Tento typ sociální politiky je charakteristický pro **konzervativní typy sociálních států** - SRN, Rakousko, Francie.

3. Reziduální typ sociální politiky

Spoléhá téměř výhradně na trh a jeho instituce a na rodinu. Role státu jako subjektu sociální politiky je značně potlačena, míra redistribuce je zde ze všech typů nejnižší. Sociální politika **liberálního státu** poskytuje občanům jen nezbytnou pomoc, kterou nemůže poskytnout nikdo jiný. Představitelem liberálních států je např. USA, JAR, Kanada.

Sociální politika se vztahuje:

- k určitému cíli
 - k určité demografické skupině
 - k určité ekonomické jednotce
-

Sociální politika je cílená na určitý problém v dané společnosti. Např. nezaměstnanost, populační vývoj, stárnutí populace. A používá vhodné nástroje a strategii k jejich řešení – aktivní politika zaměstnanosti, důchodová politika.

Sociální politika je vázána k demografické skupině

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Cílem je podpořit a řešit problémy určité cílové skupiny občanů – handicapovaní, lidé bez domova, problematika matek samoživitelek, řešení nedostatku mateřských škol pro děti od 3 do 6 let apod.

Politika je vázána k určité ekonomické jednotce

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Sociální politika řeší problémy nejmenších ekonomických jednotek – rodin – financování bydlení, sociální pojištění, podpora mladých rodin a jejich dětí, úlevy na daních apod.

Ekonomickou jednotkou je i region – regionální politika – infrastruktura, turizmus, demografie apod. každý region je jiný a specifický svými problémy.

Rozlišujeme funkce:

- ochranná
 - rozdělovací a přerozdělovací
 - homogenizační
 - stimulační
 - preventivní
-

Funkce ochranná

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Chrání občany před nežádoucími sociálně patologickými jevy (chudoba, nezaměstnanost, epidemie, civilizační choroby apod.). K tomu využívá legislativní i finanční nástroje. Je jednou z nejstarších funkcí sociální politiky

Funkce přerozdělovací

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Funkce přerozdělovací řeší:

- kolik,
- jak,
- komu,
- podle jakých kritérií rozdělovat finanční prostředky státu do určité sféry – zdravotnictví, vzdělávání, sociální sféra apod.

Hlavním garantem přerozdělování je stát

Funkce homogenizační

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KÁRVINĚ

Tato funkce bývá považována za relativně novou a spočívá ve snaze poskytovat obyvatelstvu stejné šance. Spočívá tedy v poskytování stejných šancí vzdělávat se, pracovat, pečovat o své zdraví. Jejím cílem je zabránit diskriminaci na trhu práce, v přístupu ke vzdělávání a k ochraně zdraví.

Funkce stimulační

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Snaží aktivizovat člověka, aby se sám postaral o sebe, o svou rodinu a blízké, eventuálně pomáhal druhým. Jejím posláním je podporovat, podněcovat, vyvolávat žádoucí sociální jednání jednotlivců a sociálních skupin jak v oblasti ekonomické, tak i mimo ni.

Funkce preventivní

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Její snahou je předcházet nepříznivým sociálním situacím, např. chudobě, rozvodovosti, nezaměstnanosti, kriminalitě, ale i nižší vzdělanosti občanů, zabránění vzniku nebezpečným nemocem (očkování) apod.

Je jednou z nejsložitějších funkcí, jelikož musí sociální politika předvídat možná ohrožení občanů a reagovat s předstihem. Preventivní funkce je realizována tzv. v obecně společenském zájmu státu.

Rozlišujeme principy sociální politiky:

- princip spravedlnosti
 - princip solidarity
 - princip subsidiarity
 - princip participace
-

Princip solidarity

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Sociální solidarita souvisí s utvářením a rozdělováním životních podmínek a prostředků jedinců a sociálních skupin (zejména rodin) v zájmu naplňování ideje sociální spravedlnosti.

V soudobých moderních společnostech se solidarita ve značné míře naplňuje především pomocí redistribuční a transferové politiky státu.

Významná je však i solidarita jedinců, spolků, sdružení apod., založená na dobročinnosti a uskutečňující se zpravidla mimo jakýkoliv státní redistributivní mechanismus.

Princip subsidiarity

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Podle principu subsidiarity je každý povinen nejdříve pomoci sám sobě, nemá-li tuto možnost, musí mu pomoci rodina. Rodině rovněž přísluší, aby si pomohla sama svými silami. Teprve dostane-li se do velkých obtíží, volá na pomoc jiná společenství. Teprve na posledním místě je k pomoci vyzýván stát. Jeho povinností je primárně pečovat o vytvoření podmínek, aby si každý mohl pomoci vlastním přičiněním, a sám pomáhá až na posledním místě, jsou-li ostatní možnosti pomoci vyčerpány.

Princip participace

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Naplňování principu participace je postupným procesem, který lze nazvat jako přechod od člověka jako převážně objektu sociální politiky k člověku jako plnoprávnému, odpovědnému a respektovanému subjektu. Člověk přestává být pasivním příjemcem sociálně politických opatření, ale sám se podílí na jejich tvorbě a spolurozhoduje o jejich realizaci. Příkladem je aktivní účast ve volbách, aktivní přístup k životnímu prostředí – protesty, veřejné akce apod.

Shrnutí přednášky

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- Sociální politika se zaměřuje k určitému cíli – aktivní politika zaměstnanosti, k určité demografické skupině – senioři, sociálně potřební, děti, k určité ekonomické jednotce – rodina, region.
 - Rozlišujeme typy sociální politiky, které vycházejí ze zasahování do života občanů a ovlivňují jejich individuální přístup a zodpovědnost k vlastnímu životu. Jde o redistributivní – štědrý sociální typ, výkonový – který uznává statusové rozdíly společnosti a klade důraz na výkon a zásluhovost a reziduální typ – vyžaduje individuální odpovědnost občana za své existenční záležitosti a zasahuje v krajním případě, pokud občan a jeho rodina nemají vlastní řešení.
 - Sociální politika má své funkce – ochranou, rozdělovací a přerozdělovací, homogenizační, stimulační a preventivní.
 - Sociální politika má i své principy, které souvisí s typem sociální politiky. Jde o princip spravedlnosti, solidarity, subsidiarity a participace.
-

Shrnutí přednášky

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KÁROVINĚ

- **Sociální politika se zaměřuje k určitému cíli – aktivní politika zaměstnanosti, k určité demografické skupině – senioři, sociálně potřební, děti, k určité ekonomické jednotce – rodina, region.**
- **Rozlišujeme typy sociální politiky, které vycházejí ze zasahování do života občanů a ovlivňují jejich individuální přístup a zodpovědnost k vlastnímu životu. Jde o redistributivní – štědrý sociální typ, výkonový – který uznává statusové rozdíly společnosti a klade důraz na výkon a zásluhovost a reziduální typ – vyžaduje individuální odpovědnost občana za své existenční záležitost a zasahuje v krajním případě, pokud občan a jeho rodina nemají vlastní řešení.**
- **Sociální politika má své funkce – ochranou, rozdělovací a přerozdělovací, homogenizační, stimulační a preventivní.**
- **Sociální politika má i své principy, které souvisí s typem sociální politiky. Jde o princip spravedlnosti, solidarity, subsidiarity a participace.**